

ПРЕС КЛИПИНГ

11-12. мај 2013.

НАСЛОВИ

Зајам се само на пару лепа; (стр.2)

Синдикална армија не брани раднике; (стр.3)

Међународна подршка побољшању услова рада; (стр.6)

Битка синдиката и у Војсци Србије; (стр.7)

Где је нестала солидарност запослених; (стр.10)

Послодавци траже „локаут” за штрајкове; (стр.11)

Старом до нове индустрије; (стр.12)

Зараде стижу за три дана; (стр.14)

Динкић: Тражимо подршку за српска предузећа; (стр.15)

Путари најављују протесте широм Србије за крај маја; (стр.15)

Бившим радницима Застава аутомобила исплата 17.900 динара; (стр.16)

Просветари траже заштиту од батина; (стр.16)

Зајам се само на пару лепи

Д. И. Красић

Кризне године знатно скратиле листу оних који данас у Србији могу да се задуже код банкара. Од 1,7 милиона запослених, 300.000 на минималцу. Већ позајмљено 590 милијарди

ОДГОВОР на питање ко у Србији може да подигне кредит је једноставан: само онај коме, заправо, и не треба. Међу њима је 18.000 људи који су пријавили порез на годишњи доходак грађана. У преводу - то су они који за годину дана зараде више од два милиона динара. На овом списку је и око хиљаду оних који су порезницима признали да поседују имовину вреднију од 35 милиона динара. У ову групу могли бисмо да уврстимо и 86.854 запослених, који имају месечну плату већу од 100.000 динара.

С друге стране, листа оних који у банке улазе само кад морају да плате рачуне је мнооо већа. На минималцу, од 1,7 милиона запослених, живи неколико стотина хиљада људи. Тачна цифра није позната, а синдикати баратају са проценама од око 300.000 радника. Званична статистика пак каже да готово 50.000 запослених не види ни динар од плате, док нешто више од 78.000 људи преживљава са мање од 25.000 месечно.

Званично, најбројнији су они који живе од просечне плате. Око 412.000 запослених месечно прима између 35.000 и 65.000 динара. Они, евентуално, могу да рачунају да на име рате месечно банци оставе од 10.000 до 20.000 динара, већ у зависности од плате и то на име свих кредита. И, наравно, под условом да од остатка могу да преживе, што је велико питање, јер су месечни издаци за просечну потрошачку корпу око 65.000!

ЦЕНА ЗАДУЖИВАНЈА ИАКО сви, од привреде до грађана, жељно ишчекују пад каматних стопа на зајмове, питање је колике оне треба да буду да би кредити могли лакше да се отплаћују? Привреда је неликвидна, а они који и имају услова да зајме од банке често не могу да пруже одговарајуће гаранције. Грађани, пак, са просечном платом од 41.600 динара, више немају услова да отплаћују ни бескаматне позајмице, а камоли динарске са каматама изнад 20 одсто. Тренутно је најнижа цена за стамбене зајмове, али је и подстанарима, који су пре кризе лакше улазили у ове дугове, сада исплативије да за исти стан плаћају упола нижу кирију, него месечну рату.

Подаци Кредитног бироа показују да је задуженост „по глави“ становника 791 евро. Мала је утеха што је то међу најнижим нивоима задужености у региону, с обзиром на то да је и зарада „испод просека“. Банкама највише дугујемо по основу узетих кредита: у просеку 710 евра.

На име дозвољених минуса по текућим рачунима дуг је много мањи: 30 евра по становнику и још 46 евра за кредитне картице. Тренутно 32 банке у Србији од грађана узимају рате по основу укупног дуга од око 590 милијарди динара.

Грађани, упркос свему, спадају у најуредније платише. Чак 70 одсто дужника, према подацима Народне банке Србије, носи ознаку највише А категорије. Поређења ради, свега 32,7 одсто фирми спада у ову категорију. Код становништва још 5,5 одсто дужника сврстано је у

категорију Б, а то су они који са плаћањем месечне рате касне максимум 60 дана. Оних најлошијих, у Д групи, има 10 одсто.

- Од укупно 1,31 милион одобренних кредита грађанима, проблематично је око 120.000 - наводи Верољуб Дугалић, генерални секретар Удружења банака Србије. - Иначе, кредитна задуженост грађана се, већ неколико година, креће на нивоу од око 800 евра по становнику.

Да живимо „на рате“ показује и потрошња по чековима грађана.

Лане смо исписали равно 8.555.649 комада чекова и тако утрошили 38,12 милијарди динара. То просечно по чеку износи 4.456 динара. Судаћи по речима трговаца, поготово у мегамаркетима, значајан део пазара чине чекови којима се купује „на одложено“ од три до чак седам месеци.

Овај тренд се наставља, јер смо само за прва три месеца исписали више од 2,2 милиона чекова плаћајући робу вредну 10,06 милијарди динара. Ако се тако настави до краја године, укупан промет остварен чековима биће већи него лане.

- Чекови су одавно престали да буду инструмент кредитирања и постали инструмент преживљавања - оцењује Дугалић.

КОЛИКИ ЈЕ ДУГ СТАНОВНИШТВА

УКУПАН ДУГ   590 МИЛИЈАРДИ ДИНАРА

од тога

ГОТОВИНСКИ КРЕДИТИ   169 МИЛИЈАРДЕ

ПОТРОШАЧКИ   29 МИЛИЈАРДИ

СТАМБЕНИ   334,8 МИЛИЈАРДИ

ПОЛЈОПРИВРЕДНИ   30 МИЛИЈАРДИ

ОСТАЛО   27,2 МИЛИЈАРДЕ

ПОЛИТИКА ONLINE

<http://www.politika.rs/rubrike/Tema-nedelje/Kriza-sindikata/Sindikalna-armija-ne-brani-radnike.sr.html>

Синдикална армија не брани раднике

Данас постоји у Србији више од 25.000 регистрованих синдиката, углавном на најнижем нивоу, нивоу послодавца

Синдикати у Србији се сада, после тачно 110 година од оснивања прве синдикалне организације (17. маја 1903), налазе у великој кризи, сматрају стручњаци али и – синдикалци. То су, како је описао један од саговорника „Политике“, „трошне грађевине које имају тек толико снаге да једва опстају на јавној сцени, без јасно дефинисаног програма, са статутом који није обавезујући и који се примењује како ко хоће, са финансијском недисциплином и руководством које не разуме савремене економске и политичке процесе”.

Иако имамо више од 25.000 регистрованих синдиката, радници сматрају да људи у њима не штите права запослених већ брину само о себи. Велики број синдикалних организација настаје и због чињенице да су, према Закону о раду, синдикални функционери у привилегованом положају. Пре свега, не могу да добију отказ док им траје мандат – и годину дана после тога. Послодавац је дужан да им обезбеди просторију и све услове за рад, а плаћено им је време за синдикалну активност у фирми и ван ње.

Челни људи синдикалних организација, на другој страни, истичу да се налазе у незавидном положају због наметања нелибералне политике. Неки од њих наводе да у нашој земљи надлежни подстичу оснивање што већег броја синдиката, чији представници касније штите – послодавца. Тврде и да је Србија, поред Украјине, једина земља у Европи у којој није подељена синдикална имовина после пропасти социјализма.

Да данас у нашој земљи синдикалне организације „ничу” на сваком кораку, илуструје и податак да у Министарству одбране и Војсци Србије има – пет синдиката. А колико је неповерење у синдикате показује и мини-анкета „Политике”, у којој грађани тврде да је синдикалцима најважнија – сопствена фотеља.

Д. И.

Некад се знало – полутку на леђа и носи кући у замрзивач! То је био најбољи знак синдикалне заштите у доба социјализма, јер углавном ништа друго и није било потребно радницима. Услови рада били су бољи, а и посла је било више него данас. У години када највећа српска синдикална организација, Савез самосталних синдиката Србије (СССС), прославља 11 деценија постојања, 17. маја, као да се све враћа уназад. Иако их у Србији има више од 25.000 регистрованих, синдикати су данас у кризи, оцењују саговорници „Политике”.

Као највећи синдикат у нашој земљи, СССС има своје просторије наслеђене из времена самоуправљања. Власник је београдског Дома синдиката, са више од 12.000 квадратних метара. СССС сачињава 28 синдиката, а у истој згради је и Синдикат Београда. Поседује имовину и у свим градовима Србије, углавном се издржава од чланарине, што је више од 90 одсто прихода, а остатак од имовине и пројеката. Сваки члан синдиката плаћа један одсто од нето зараде. Број чланова варира, али се креће око 500.000, каже председник СССС Љубисав Орбовић.

Радна снага у Србији

Укупно становника	Активно становништво (од 15 до 64 године, способни да раде)	Запослени
7.397.836 – 3.589.969 мушкараца – 3.807.867 жена	2.929.481 – 1.683.872 мушкараца – 1.245.609 жена	2.228.343 – 1.292.857 мушкараца – 935.486 жена

Запослени према:

Типу насеља:	Занимању:	Десет највећих сектора делатности:
<ul style="list-style-type: none"> урбана средина – 1.212.071 рурална средина – 1.016.272 	<ul style="list-style-type: none"> законодавци, функционери и руководиоци – менаџери – 120.187 стручњаци – 240.117 стручни сарадници и техничари – 317.728 службеници – 159.058 услужни радници и трговци – 301.174 квалификовани радници у пољопривреди и рибарству – 434.317 занатлије и сродни радници – 278.560 руководиоци уређајима и монтери – 189.174 основна једноставна занимања – 175.183 војна лица – 12.846 	<ul style="list-style-type: none"> пољопривреда, шумарство и рибарство – 467.104 прерађивачка индустрија – 379.614 трговина, поправка моторних возила – 302.225 образовање – 151.452 здравствена и социјална заштита – 142.041 саобраћај и складиштење – 129.482 државна управа, одбрана и обавезно социјално осигурање – 117.786 грађевинарство – 114.853 стручне, научне, иновационе и техничке делатности – 51.955 администрација и помоћне делатности – 49.374
Регионима: <ul style="list-style-type: none"> Београд – 503.254 Војводина – 568.022 Шумадија и западна Србија – 667.369 Јужна и источна Србија – 489.698 		
Стручној спреми: <ul style="list-style-type: none"> без завршене основне школе – 112.596 са основном школом – 336.604 са средњом школом – 1.267.198 са вишом школом – 161.330 са факултетом – 340.361 		
Врсти рада (у процентима): <ul style="list-style-type: none"> сезонски рад – 0,8 рад на одређено време – 11,7 Рад на неодређено време – 85,9 		

Д. Козомара

– Половина чланарине остаје основној организацији и углавном иде за помоћ запосленима. Синдикат се бави преговорима о колективним уговорима, радноправном заштитом, преговорима са послодавачким организацијама и министарствима. Покушавамо да потпишемо

колективне уговоре за пољопривреду, грађевинарство, хемију, метале, угоститељство – објашњава Орбовић.

Синдикални покрет налази се у кризном периоду, услед наметања неолибералне политике, додаје председник СССС.

– Свуда у свету, па и у Србији, предводници тог процеса су ММФ, Америчка привредна комора, Светска банка. И поред свих притисака, у свету је више од 300 милиона људи организовано кроз синдикате, али је велики проблем рад на црно који не даје могућност синдикалног организовања – додаје Љубисав Орбовић.

Бранислав Чанак, председник Уједињених гранских синдиката (УГС) „Независност”, друге велике организације, објашњава да је у историји забележен огроман број случајева где влада и послодавци ометају оснивање синдиката, али се у Србији то подстиче.

– Рецимо, директор фирме даје појединцима 15.000 евра да би направио свој синдикат, који ће уместо њега да се конфронтира са правим синдикатима. И влада, као највећи послодавац, омогућава са лакоћом оснивање синдиката – наводи Чанак.

Према његовим речима, синдикат може да се оснује „чак и ако случајно пролазите Немањиним улицом, па свратите у Министарство рада, поднесете захтев и донесете десет потписа, или нешто што личи на потписе”.

– За пет дана можете имати свој синдикат, а оснивање кошта као три кафе, без киселе воде – поручује Чанак.

Председник УГС „Независност” каже да овај синдикат не поседује имовину.

– Србија је, поред Украјине, једина земља у Европи у којој није извршена подела синдикалне имовине после пропасти социјализма. Зато ми немамо ништа и наша централа плаћа 11.000 евра месечно само за кирију, док Орбовић не стиже све ни да поброји. Тренутно, имамо 128.000 чланова, а пре четири године их је било 200.000, изгубили смо 70.000, највише због гашења радних места – објашњава Чанак.

Зоран Ивошевић, професор Правног факултета Унион, бивши судија Врховног суда Србије и аутор тридесетак књига и уџбеника о радном праву, наводи да у Србији данас постоји око 25.000 регистрованих синдикалних организација, углавном на најнижем нивоу, нивоу послодавца.

– Закон о раду доводи синдикалне функционере у привилеговани положај. Послодавац је дужан да им обезбеди просторије и све услове за рад, а функционерима плаћено време за синдикалну активност у фирми и ван ње. Послодавац не може функционерима, док им траје мандат и годину дана после тога, да даје отказ уговора о раду, нити да их позива на дисциплинску одговорност за поступке у вези са синдикалним активностима. Ако они имају такве привилегије, мора се признати да је то примамљиво – објашњава професор и додаје да таква ситуација смета и великим синдикатима.

Ивошевић сматра да је неопходно да синдикати буду репрезентативни, то јест да у свом чланству имају бар 15 одсто од укупног броја радника у фирми, односно 10 одсто на нивоу града или републике.

Бојан Билбија

Међународна подршка побољшању услова рада

Најстарија организација УН унапређује социјални дијалог, запошљавање и социјалну сигурност у Србији

Међународна организација рада (МОР) ускоро ће организовати састанак, на којем се очекује присуство синдиката, послодаваца и представника Владе Србије, на којем ће се анализирати могућности побољшања законских решења када је реч о праву на штрајк. Ова међународна организација даће свој допринос јачању улоге жена у синдикалним активностима у металском сектору, а спровешће и анкету о искуствима у колективном преговарању на нивоу послодавца.

Ово су само неке од предстојећих активности МОР-а, најстарије техничке организације Уједињених нација. Основана је још 1919. године, у време Лиге народа, из које ће настати УН. Централа МОР-а налази се у Женеви, а од 2008. године постоји канцеларија у Београду, на чијем челу је Јован Протић, национални координатор МОР-а за Србију.

– Међународна организација рада фокусирана је на социјални дијалог, запошљавање и социјалну сигурност у шта спадају безбедност на раду и пензије – објашњава Протић.

Када је реч о социјалном дијалогу, МОР подржава добру праксу и сарађује са најјачим синдикатима, а то су Савез самосталних синдиката Србије и Уједињени грански синдикати „Независност”, с тим што се овој организацији жалбом, у случају нарушавања права везаних за рад, може обратити било који синдикат.

Услов је, каже Протић, да је претходно покушано да се настали проблем реши у оквиру државних институција. МОР из централе у Женеви, по проучавању жалбе, држави из које је послата шаље такозвану интервенцију, односно захтев да се примедбе реше на прихватљив начин. Ако држава не одговори адекватно, објављује се опомена која, сама по себи, не повлачи казнене мере али улази у извештаје који су доступни инвеститорима, што може да их одврати од улагања у ту земљу.

У Србији је постојао проблем 2011. године, када је из једне државне институције стигао допис у трговачке фирме у којем је од њих тражено да се учлане у трговачку организацију Привредне коморе Србије. Тиме је прекршено право на слободу удруживања, из МОР-а је послата опомена Србији па се убрзо одустало од те иницијативе, при чему је остало нејасно да ли се радило о непознавању материје или лошој намери.

– Спроводимо и пројекте који би требало да подстичу запошљавање, попут оног на подручју Врања и Лесковца где је акценат био на каријерном вођењу за оне са средњошколском стручном спремом. Послодавци су навели седам најтраженијих професија, са намером да Национална служба за запошљавање добије податке, на основу којих може да организује преквалификацију за тражена занимања. Ми смо сагледали могућности за модернизацију тих образовних профила, припремили смо препоруке за усавршавање наставних програма у школама – објашњава Протић.

МОР је и објавио водиче за каријерно вођење како би млади знали шта могу да очекују по завршетку образовања, помагао је Националној служби запошљавања да би била ефикаснија.

Посебна пажња посвећена је запошљавању особа са инвалидитетом, односно едукацији послодаваца. У сегменту социјалне сигурности, ова организација је активна у реформи пензионог система.

– Стало нам је до стварања безбеднијег радног окружења. Анализирали смо како функционише осигурање од повреде на раду. Да би се забележила једна повреда на раду, а због сагледавања стварне ситуације треба евидентирати и све мање повреде, треба попити формулар који има девет страница, што је неприхватљиво – каже Протић.

М. Г.

<http://www.politika.rs/rubrike/Tema-nedelje/Kriza-sindikata/Bitka-sindikata-i-u-Vojsci-Srbije.sr.html>

Битка синдиката и у Војсци Србије

У Министарству одбране и ВС постоји пет синдиката. – Не постоји право на штрајк

СИНДИКАЛНЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ У МИНИСТАРСТВУ ОДБРАНЕ И ВОЈСЦИ СРБИЈЕ

У оквиру регистрованих
синдиката ван МО и
ВС делују:

- Асоцијација слободних и независних синдиката припадника Војске Србије (612 чланова)
- Удружени синдикати Србије „Слога” Војномедицинске академије (270 чланова)
- Удружени синдикати Србије „Слога” Министарства одбране (30 чланова)

Покренути од припадника
ВС и делују самостално:

- Синдикат ваздухопловних техничара Војске Србије (250 чланова)
- Војни синдикат Србије (565 чланова)

Синдикалне активности однедавно постоје тамо где је то скоро било незамисливо – у војсци. То је омогућено уставом и Законом о Војсци Србије, али је у пракси почело да се спроводи тек ступањем на снагу Уредбе о синдикалном организовању професионалних припадника Војске Србије. Данас у Министарству одбране (МО) и Војсци Србије (ВС) постоји пет синдиката са 1.727 чланова. Синдикално организовање у војсци није потпуна новост – још у време ЈНА, у периоду после 1985. године, постојала је могућност овог деловања али само за цивилна лица, док је официрима и подофицирима и у то време ретким војницима по уговору синдикално организовање било забрањено.

– За дијалог са синдикалним организацијама и склапање споразума о техничко-просторним условима за рад синдиката овлашћени су команданти – руководиоци ранга бригаде, а за пружање стручне помоћи и координацију активности са синдикалним руководиоцима одређена је Управа за људске ресурсе Генералштаба ВС. Ради упознавања свих професионалних припадника ВС са основним модалитетима синдикалног организовања, свим саставима МО и ВС достављени су информација о синдикалном организовању, концепт административно-техничких услова за рад синдиката и типски споразум о техничко-просторним условима за рад синдиката, уз обавезу да се дистрибуира потчињеним командама, јединицама и установама ради упознавања свих професионалних припадника Војске Србије са основним модалитетима синдикалног организовања – каже пуковник Драган Петковић из Управе за људске ресурсе Генералштаба ВС.

Он објашњава да је послодавац у обавези да за рад синдиката обезбеди коришћење одговарајућих просторија за редован рад, административну и техничку помоћ и могућност истицања обавештења и битних докумената синдиката на огласним таблама. Представници синдиката имају право на плаћено одсуство ради обављања синдикалних функција, и то повереник или председник – 40 часова месечно, ако синдикат има 200 и више чланова, односно сразмерно мање ако синдикат има мање од 200 чланова.

– Синдикат не може бити распуштен нити његова делатност обустављена или забрањена актом органа послодавца – каже пуковник Петковић.

Са друге стране, синдикат има право да од послодавца буде обавештен о радним, економским и социјалним питањима од значаја за положај професионалних припадника ВС, односно чланова синдиката и да предузима активности због побољшања услова рада, безбедности и здравља на раду, унапређења радне и животне средине и побољшања социјалног статуса.

– На захтев или уз пристанак професионалног припадника ВС представник синдиката може га заступати у остваривању права из службе у ВС у поступку пред органима ВС и пред надлежним судом. Ако поступа у складу са одредбама Закона о ВС, општих прописа о раду и уредбе, члан синдиката не може бити позван на одговорност нити стављен у неповољнији положај у погледу услова рада или статуса у служби нити му може престати служба у ВС због учешћа у синдикалним активностима – објашњава пуковник Петковић.

Постоје и ограничења за синдикалне активности у војсци, пре свега – не постоји право на штрајк.

М. Галовић

Где је нестала солидарност запослених

Синдикати су својим нечињењем, саглашавањем и саучествовањем са носиоцима политичке власти одговорни за садашњи положај радника

Синдикати у Србији су трошне грађевине, имају тек толико снаге да једва опстају на јавној сцени. То је организација без јасно дефинисаног и препознатљивог програма, са статутом који није обавезујући и који се примењује како ко хоће, са финансијском недисциплином, са руководством које не разуме савремене економске и политичке процесе, са потпуно затвореном кадровском политиком, са изборном процедуром унутар организације која је фарсична. Све ово убрзано кида везу са чланством које се осипа, јер у синдикалној немоћи не може се наћи начин за решавање реалних проблема са којима се запослени свакодневно суочавају, каже Војо Кркобабић, аутор књига „Неисказана моћ синдиката” и „Транзиција и исказана немоћ синдиката”.

– Нема поузданих података, али сва је прилика да се број синдикално организованих радника спустио испод 30 одсто. Највећу верност синдикату за сада испољавају запослени у јавним предузећима, комуналним предузећима и установама, тамо где је држава још присутна и у великим пословним системима где је синдикално организовање традиција – каже Кркобабић.

Синдикати могу наћи бројне разлоге и оправдање за неуспех. Добрим делом, каже Кркобабић, они јесу у сфери објективног, али не може се прећутати да је синдикат својим нечињењем, ћутањем, саглашавањем, а на крају и саучествовањем са носиоцима политичке власти – одговоран за садашњи положај радника.

– Терет невоља које су донеле приватизације и транзициони прелазак у капитализам, поднели су и још подносе радници. Синдикат је из године у годину осипао, губио своју реалну моћ и преговарачку снагу према послодавцу, без обзира на то да ли је реч о појединцу или држави као власнику и управљачу, избледела је радничка солидарност, битна одредница синдиката, све су тање везе синдикалних руководства и чланства. За последњих 13 година синдикат није смогао снаге да сачини програм који би, у складу са временом, на бољи начин комуницирао са чланством и повећао акциону способност ове организације – истиче Кркобабић.

Он истиче да ако синдикат жели да узме део друштвене моћи који му припада, уколико му је стало да буде истински партнер у преговорима са послодавцима, неминовно мора да уђе у политичку сферу. У последње време, каже наш саговорник, потура се теза да се синдикат никада није ни бавио политиком и да је то погубно по њега.

– То није тачно, јер синдикат се бавио политиком, посебно у последњих 13 година, али на најгори могући начин по себе и сопствено чланство. Синдикат је у политици био тајно. Тачније, илегално су се политичким радом бавили синдикални лидери. Извесно је да овај конспиративни политички ангажман радницима и синдикату као организацији, није донео бољитак, осим можда понеку мрвицу са стола. Корист од оваквог начина рада имају синдикални лидери, наравно послодавци, а и држава као највећи послодавац – истиче Кркобабић.

Милан Галовић

Типови синдикалних лидера – „његов”, „њихов” и „наш”

Војо Кркобабић синдикалне лидере класификује и три типа – „његов”, „њихов” и „наш”. „Његов” је директоров, или послодавчев избор.

„Он је медијум за протежирање интереса послодавца, филтер који најпре амортизује а потом пропушта само оно што уши послодавца могу чути, а шкрте руке дати. „Њихов” је обично избор најјаче групације запослених у предузећу. Такође је пожељан за послодавце, јер разбија колектив, а у трговању са радницима, послодавац увек даје мање од онога што би дао да су запослени јединствени. „Наш” синдикалац је заступник интереса већине и све је ређи на овим просторима, констатује Кркобабић.

<http://www.politika.rs/rubrike/Tema-nedelje/Kriza-sindikata/Poslodavci-traze-lokaut-za-strajkove.sr.html>

Послодавци траже „локаут” за штрајкове

Од радне групе која припрема предлог закона о штрајку, послодавци ће тражити да се уведе могућност да власник фабрике или предузећа привремено затвори компанију и тиме спречи губитке проузроковане прекидом рада, све док се не пронађе решење, каже за „Политику” Драгољуб Рајић, директор Уније послодаваца Србије.

– Било је различитих штрајкова, неки су били из реалних разлога, док се други користе као вид манипулација и притисака. Има случајева спреге интересних група и синдиката, када су штрајкови коришћени да би се истерали непожељни улагачи, у циљу преузимања фирми од стране тих група. Такође, појављује се и притисак да се раскину уговори у Агенцији за приватизацију, што се такође ради преко синдиката – објашњава Рајић.

Са друге стране, додаје, постоје и реалне ситуације, као недавни штрајк упозорења грађевинаца, због тешког стања у грађевинској индустрији. Држава, локалне самоуправе и јавна предузећа дугују огроман новац грађевинским компанијама, па се у последње четири године број запослених и фирми у грађевинској индустрији смањио за скоро четвртину, наводи директор УПС-а.

– Међутим, у последњих десетак година било је више стотина штрајкова, где није испоштован ни минимум процеса рада, чиме је настала огромна штета. Нико из синдиката није одговарао за нелегалне штрајкове, нити је држава одговарала за огромне дугове које је направила. А власник капитала мора да надокнађује штету – напомиње Рајић.

Право на штрајк гарантовано је међународним конвенцијама, али се тачно зна у којим случајевима, подсећа наш саговорник.

– Да би се заштитио интерес улагача у случајевима када постоје злоупотребе, у оквиру радне групе затражили само да се уведе принцип „локаута”, да газда има могућност да затвори компанију и тиме себе заштити у случајевима када се тражи нешто нереално. „Локаут” би трајао све док се решење не пронађе. Рад компаније затвара се на одређени период, у коме се не исплаћују плате. У међувремену, може да се затражи и арбитража, којом би се утврдило да ли постоји злоупотреба – каже Драгољуб Рајић.

Б. Б.

Старом до нове индустрије

Оживљавање замрлих фабрике најкраћи је пут до жељеног развоја, нових радних места и већег извоза. – Србија не може да се покрене ако Београд опет не постане индустријски град

Индустријска мапа Србије

Са дубоком провалијом између домаће производње и укупне потрошње, Србија не може да постигне економску стабилност и ту никакве фискалне или пореске акробације не помажу.

Индустријализација је неизбежна, јер је Србији више него икада потребна индустрија, али је и индустрији потребна Србија – истиче у разговору за наш лист др Петар Б. Петровић, професор Машинског факултета Универзитета у Београду и редовни члан Академије инжењерских наука Србије (АИНС).

Модел индустријског развоја заснован на страним инвестицијама и пасивној држави, очигледно не даје резултате, јер се са стране инвестицијама не може управљати.

Зато Србија мора да понуди нову индустријску политику, јер нам индустрију нико неће изградити. То морамо сами да урадимо.

– Предузећа у деценијском реструктурирању, као што су ИМТ, ИМП, „Икарбус”, ФАП, „14. октобар”, „Индустрија каблова” Јагодина и друга, нису „мастодонти социјализма” и баласт државном буџету, којих се треба што пре решити, већ временска, технолошка и финансијска пречица до нове индустрије. Управо у тим предузећима, али и у оним која су доживела трагичну судбину ликвидације, лежи огроман скривени потенцијал за убрзани развој. Став да све што је припадало некадашњој индустрији Србије није неопходно за индустријски развој, једна је од наших највећих заблуда – указује Петровић.

Држава је орочила своју помоћ предузећима у реструктурирању до краја јуна 2014. Пружена им је последња прилика – да стану на ноге, нађу купца, или ће бити ликвидирани. Ове фирме су презадужене. Не плаћају порезе и доприносе, општинске таксе, струју, гас... Процена Светске банке је да су годишње трошиле око 700 милиона евра „наших оскудних пара”.

„Борба за сваку фабрику и свако радно место” – слоган је Министарства финансија и привреде у 2013. години. Овим речима је државни секретар Александар Љубић у разговору за „Политику” најавио „почетак битке” за 175 предузећа у реструктурирању у којима је око 58.000 запослених. На другој страни, економисти питају „колико ће то да кошта и ко ће то да плати”.

– Трагична је истина да Србија од 2001. године ништа није урадила да сачува своју индустрију, а владина одлука којом се реструктурирање 175 предузећа орочава до јуна 2014. заправо је одлука да буду ликвидирани – каже Петровић.

– Свака фабрика и сваки погон је битан. Србија више нема права да затвори ниједну фабрику. Постојећу уредбу о реструктурирању треба повући и донети нову, чији би императив био селективна производна и пословна консолидација. За три до пет година добили бисмо педесетак обновљених предузећа, са више од 50.000 радника који стварају нову вредност, уместо да као незапослени исцрпљују државне фондове за њихово социјално збрињавање. Око њих би израсли кластери малих и средњих фирми.

Немачка влада није дозволила да деведесетих година прошлог века пропадне позната фабрика котрљајућих лежајева ФАГ, власништво породице Шафер. ФАГ је стратешка компанија за немачку индустрију, витална карика у производном ланцу многих фабрика, каже Петровић. Као што Америка 2008. није дозволила да пропадне „Крајслер”, „Денералмоторс” или „Форд”.

– Ако нам треба производња трактора и комбајна, таквим фабрикама није место у центру града. Одредићемо погодну локацију, наћи инвеститора и изградити нову фабрику на територији Београда, а њихову имовину у градском језгру понудити на продају – изјавио је за „Политику” Љубић.

Професор Петровић тврди да би, уз праву подршку државе, ИМТ за пет година могао да достигне годишњу производњу од 20.000 трактора. То је половина пројектованог капацитета фабрике, а те тракторе није тешко продати.

Они су у целости домаћи производ, на врху сложеног производног ланца. ИМТ би покренуо кооперанте, укључујући и раковички ИМР који производи моторе. ИМР такође има своје кооперанте. На почетку тог ланца је „Железара Смедерево”. Производња 20.000 трактора захтева 40.000 тона челика.

– За Србију је од суштинског значаја да обнови прерађивачку индустрију у којој је некада била јака, као што су металопрерађивачка, наменска, хемијска, текстилна, прехранбена, фармацеутска индустрија – тврди Петровић.

– Гашење и пресељење новобеоградске фабрике трактора било би катастрофално и за ИМТ и за Београд. У Новом Београду мора да се ради и производи, а не само да се троши. Србија не може да се индустријализује ако Београд опет не постане индустријски град, јер у Београду живи више од четвртине њеног становништва. Зато треба оживети ИМТ и ИМР. Али и „Икарбус”, јер за потребе Београда може да производи 800 аутобуса годишње, исте онакве које сада увози из Пољске, али упола јефтиније.

Немачка не измешта индустрију из градова. Дobar пример је Штутгарт, где у самом језгру града раде компаније као што су „Мерцедес”, „Порше” или „Бош”.

Србија то може

Иако је садашње стање тешко, будућност наше индустрије не мора бити мрачна, тврди професор Петровић. Напротив, Србија је индустријска нација која је у протеклих 160 година доказала да је способна да развије конкурентан индустријски систем, који може да одговори друштвеним потребама.

– У наредних пет година Србија мора да удвостручи број предузећа, до 2030. створи бар 300.000 нових радних места, технолошко тежиште производње помери из ниских у средње технологије и учешће индустријске у стварању БДП подигне на 25 одсто. За то је неопходно да индустријски развој добије статус дугорочног друштвеног приоритета највишег значаја и да

држава створи одговарајући институционални оквир. Европа има своје министарство индустрије свој институт за индустријске технологије и иновацију (ЕИТ), своју развојну банку. Србија то исто мора да учини, јер садржај без форме не може да постоји.

Александар Микавица

http://www.danas.rs/danasrs/ekonomija/zarade_stizu_za_tri_dana.4.html?news_id=260529

Постигнут договор радника Фрад филтери и пословодства

Зараде стижу за три дана

АУТОР: М. Н. СТЕВАНОВИЋ

Београд, Алексинац - Инспекција рада која је извршила контролу по пријави штрајкачког одбора у фабрици Фрад филтери из Алексинца сачинила је против одговорног лица, директора фирме, прекршајну пријаву, али је неће пустити у процердуру уколико он испоштује договор и први део од једне и по зараде исплати радницима у уторак, а преостали део до краја наредне недеље, сазнаје Данас.

Према извештају о надзору у који је данас имао увид, контроли у фабрици присуствовали су представници штрајкачког одбора и директор Бранимир Забуновић, који је након што су радници пребачени у београдску сестринску фирму Фрад филтери интернационал остао једини запослени у матичној фабрици. Инспектор је установио да је пребацивање радника било у складу са чланом 171 и 172 закона о раду, а констатовао је и да не представља прекршај то што је фирма у коју су радници пребачени после тога склопила уговор са фабриком и сви се сада налазе на истим радним местима у Алексинцу. Таква ситуација, међутим, представља проблем за организацију штрајка, које је инспектор рада упозорио да „немају легитимитет у фирми Фрад - Београд“. С друге стране, ни тај послодавац, коме иначе, због неисплаћених зарада (уколико не испоштује договор постигнут са синдикатом) прети казна која може достићи и милион динара, не може раскинути уговоре о раду, већ само раднике вратити у матичну фирму. „Послодавац је такође упозорен да не може да врши притисак на штрајкаче да изађу из штрајка и да не може да запошљава друге запослене јер је констатовано да је са националном службом почео процес оспособљавања 14 радника са Завода у Фрад филтери Алексинац“, наводи се у извештају инспекције рада и додаје на крају да су преговори у току.

Подсетимо, алексинчку фабрику Фрад купио је на тендеру крајем 2002. године Душимир Забуновић (брат Бранимира, који је на функцији директора у предузећу), који је у свет бизниса ушао као власник фри шопова и кроз трговину акцизном робом - алкохолним пићима, цигаретама, парфемима. Сада је власник или сувласник београдских хотела Астори, Балкан и Президент, као и неколико угашених и новооснованих фирми у чијем је називу префикс WEG (Weg технологи, Цити WEG...).

Динкић: Тражимо подршку за српска предузећа

АУТОР: Е. Д.

Истанбул - Подршка малим и средњим предузећима и подстицање производње су теме које доминирају на овогодишњој конференцији Европске банке за обнову и развој, а управо су оне кључне за даљи развој Србије - изјавио је јуче у Истанбулу министар финансија и привреде Млађан Динкић, који са министарком енергетике Зоран Михајловић присуствује том скупу. Динкић се јуче састао са председником ЕБРД Сумом Чакрабатијем, директором ЕИБ Маса Бернучи, гувернером ЦЕБ-а.

- Србија је једна од ретких земаља која је у првом кварталу ове године направила раст БДП, али нама то није довољно. Ми смо незадовољни тим резултатом. Србија треба да расте брже и да се развија, јер свесни смо да имамо неравномеран развој. У нашој земљи аутомобилска индустрија вуче развој, али морамо да помогнемо сада и другим секторима“, оценио је он и додао да је „разговарао о подршци приватном сектору, малим и средњим предузећима, како би се покренула производња“, казао је Динкић, који је о инвестиционим могућностима Србије говорио и на округлом столу организованом у оквиру конференције.

http://www.danas.rs/danasrs/ekonomija/putari_najavljuju_proteste_sirom_srbije_za_kraj_maja.4.html?news_id=260523

Путари најављују протесте широм Србије за крај маја

АУТОР: БЕТА

Београд - Самостални синдикат путара Србије најавио је да ће крајем маја организовати протесте у Београду и широм Србије, који ће трајати све док се не врате средства путној привреди.

„Чланови Самосталног синдиката путара Србије и сви радници у путној привреди немају више избора. Или ће успети у овој борби, или ће они и њихове породице остати без хлеба“, наводи се у саопштењу синдиката након састанка са Удружењем послодаваца путне привреде „Путар“.

На састанку је закључено да се ова привредна грана налази пред потпуним колапсом, што ће довести до губитка 8.000 до 10.000 радних места већ крајем овог лета. „Послодавци и синдикати ће још једном захтевати пријем код највиших државних званичника и њихову интервенцију, уз истовремено покретање поступка за стављање ван снаге уредбе којом су незаконито одузета изворна средства путне привреде што је довело до катастрофе“, додаје се у саопштењу.

<http://www.blic.rs/Vesti/Drustvo/381880/Bivsim-radnicima-Zastava-automobila-isplata-17900-dinara>

Бившим радницима Застава аутомобила исплата 17.900 динара

Бета

Бившим радницима крагујевачке фабрике "Застава аутомобили" у реструктурирању биће исплаћена једнократна новчана помоћ у износу од по 17.900 динара. Новац за те намене је на рачун Града Крагујевца уплатило Министарство финансија, а помоћ ће бити исплаћена преко Центра за социјални рад "Солидарност".

То је друга једнократна новчана помоћ коју ће примити бивши радници "Заставе", а планиране су још две исплате. Помоћ добија 696 бивших радника "Застава аутомобили" који су на евиденцији Националне службе за запошљавање, а по програму за технолошки вишак похађали су обуку за преквалификацију и доквалификацију.

http://www.b92.net/info/vesti/index.php?yyyy=2013&mm=05&dd=10&nav_category=206&nav_id=712781

Просветари траже заштиту од батина

ИЗВОР: ВЕЧЕРЊЕ НОВОСТИ

Београд -- Због све чешћих напада, професори ће од државе затражити бољу заштиту и најављују петицију како би добили статус службених лица, пишу "Вечерње новости".

Последњег месеца школске године број физичких напада на наставнике се повећава, а још више вербални притисци, увреде и претње, пишу "Новости". Актери су ученици, али све чешће и њихови родитељи. Ситуација је, како се наводи, најтежа у средњим стручним школама, где ученици имају највише јединица.

Да би се такви инциденти спречили, просветни синдикати планирају да организују потписивање петиције како би се наставницима обезбедио статус службеног лица.

Ту врсту "заштите" сада имају полицајци, припадници безбедносних служби, државни

функционери, тужиоци и судије, судски извршитељи, а у више наврата су и таксисти, новинари, монтери ЕПС-а и возачи ГСП-а тражили да се нађу на том списку.

Просветарима је главни аргумент то што сваке школске године бар десетак наставника буде физички нападнуто. У Врању је нпр. недавно избодена наставница, док су њеној колегиници у Владичином Хану поломљени кук и рука.

“Полицији годишње буде пријављено десетак случајева напада на наставнике“, каже Драган Матијевић, председник Уније синдиката просветних радника, али додаје да је тај број неколико пута већи јер се већина случајева прећути.

Највише насиља бележи се пред закључивање оцена, а Витомир Станковић, наставник историје у Хемијско-прехрамбеној школи у Београду, за “Новости“ каже да годишње бележе бар 30 до 40 озбиљних вербалних напада на наставнике.

“Насрћу и физички, али у већини случајева кривци су родитељи, који охрабрују децу на такво понашање. С друге стране, ми на ђаке не смемо ни тон да повисимо, јер следи пријава“, објашњава он.

Форум београдских гимназија затражио је прошле године да овакви инциденти буду оштрије кажњавани.

“Тешко је све наставнике заштитити као службена лица, јер нас има 100.000 у Србији, али казне се морају поштрити. Од половине маја па до краја школске године ходници школа претворе се у чекаонице, родитељи долазе, прете инспекцијом, врше притисак. Ђаци насрћу на професоре, траже више оцене, иако их не заслужују“, каже Миодраг Сокић, председник Форума београдских гимназија.

Кључни проблем је, додаје, деградиран просветни систем и модел понашања у коме родитељи деци говоре како су наставници лоши, како не знају свој посао, како су неспособни, болесни... Агресивној деци и њиховим родитељима, наводи Сокић, требало би забранити да улазе у школу у којој се инцидент догодио.

У Последњих пет година за кривично дело против државних органа, у које спадају и напади на службена лица, осуђено је више од 4.000 особа.

Годишње се на оптуженичкој клупи нађе њих хиљаду, а отприлике сваки шести заврши иза решетака. Казне се крећу од три месеца до осам година затвора, у зависности од повреде нанете службеном лицу.